

Megjelenik a Társalkodóval együtt minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner - Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy más külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny főlvetetik a pontosan közöltetik.

FOGLALAT: Magyarország és Erd. meglisztelt, jutalmazások; „Két garas XII“ gr. Széchenyi Istvántól; országgyűlési közlemény (főrendi ülés sept. 25—28-án vegyes házasságok, pápai breve, kir. tetsvény's körlevelek'sat. ügyében); budapesti napló; nemz. színház; nyilatkozat; Bars vgye követutasító gyűlése, hajdu-kerületi közgyűlés, k. biztosság'sat. Aldunai tartományok (Sándor berátja, Bibeseo és Stourza hospodárok.) — Spanyolország (Madrid minden kerületb.; az ellenzék győzött; útközet a zendítők's kormánypártiak közt.) — Anglia (Ismét csak Reheka's O'Connell, grey gr. súlyos beteg. Franciaország (Bayer Parisban; az elfogottak semmi komolyabb merényre nem czéloztak.) — Görögország (A' fellázadt nép's katonaság alkotványt eszközte ki a' királytól.) — Értesítő.

Magyarország és Erdély

Az idei 100 arany drámajutalmata' m. akad. Obernyik Károly „Főúr és pór“ darabjának ítélte, a' járulékjutalmat Sziglieti GERŐ' nevű színművének, 200 arany jutalommal pedig Zsoldos Ignác veszprémegei követ's rendes tag szolgabírói hivatal című munkáját koszorúzta meg. Tiszteleti tagokká választottak: nm. Lonovics József b. t. l. csanádi püspök, b. Józsika Miklós's Kubinyi Ágoston muzeumigazg.; levelező tagokká: Bacsnai János, Dessewffy Emil gr., b. Kemény Zsigmond, Kuthy Lajos, Reguly Ant., Gorove Istv., dr. Török Józ. s Vachott Sándor.

Két garas.

XII.

„Mindent el fog követni a' magát szabadelműnek czímező, de tulajdonkép inkább bizgató, tulságteli, terroristicai párt, hogy csak azért is buktassa meg az általam újra's egyedül más formákban felhozott ügyet, mert annak keresztülvitele neki nem sikerül“ — illyest hallék minap ezen itt következő nyomadékkal elősoroltatni —, minthogy az érintett pártnak, bármily nád-mézilég hordaná is ajkán az ügyet, az elvet, meg a' haza szent nevét, ugy hogy „szikla repedne hogy ormairól“: azért tulajdonkép még sem fekünnék keblének egy kissé mélyebb tekervényiben mind ez, de egyenesen dicsvágy, hatalom-utáni sovárgás, sőt némelyekneknél egyedül csak az önhaszon szennyes szomja volna minden lépéseinek rejtett ugyan de valóságos indítóoka.“

Borzasztó! 's a' ki előtt nem ismeretes, lázas polgári állapotban a' kölcsönös viszontorlásokból mennyi salak, és mennyi tajték fejlődik ki és jó világra rendszerint, az valóban elgyengülve, teli undorodással minden hazafiui eljárásnak legott hátat lenne fordítani hajlandó.

Ámde az, ki előtt tudja van, hogy újjáalakulási küzdelmekben, mikor egy és más rész is nem egyebütt vi mint a' közjóért, csak hogy egyik is másik is tulhévvel, és saját fellegása saját módja szerint, 's hogy azon salak, azon tajték, mely illykor napvilágra jó, nem egyéb mint egyesek büne és nyomorultsága, de nem egész osztályoké; az ki előtt illyes tudja van, mondom, ugy tekinti e' botrányokat, mint megedzett katoná, ki ujonczként azért panacát még nem inonál, mert a' hadak egybebonyolodtak, tapasztalásból jól tudván, hogy azok ismét ki fognak bonyolodni, 's azért a' világ meg el nem vész; vagy ugy tekinti azokat, mint gyakorlatban megszűlt orvos, ki illy symptomákat, melyek okvetlen előfordulnak, ha halálos álombul nem szenderül igazi halálra a' nyavalygó, de élet felé fordul, vigyázattal kísér ugyan, de azért járattan gyógyszerként azokon még meg nem ijed.

Vérünk mély haláli álomban merengett. Most lázban van. Azelőtt néhány keveset kivéve, mit is gondolt a' nagyobb rész honával. Most viszont annyi a' reformer szakács, meg kukta, hogy se vége se hossza. Azelőtt vak volt a' többség, ez időszakban viszont olly tágra feltárá szeméit, mikép ezek mindentül kápráznak, vagy mindent mintegy nagyító-üvegen néznek keresztül, 's csak kevés van, ki a' dolgokat valódi mibenlétükben látná.

A' felhozott tul- vagy inkább hagymáz conservatív féle gyűlöletes specimen ennél fogva épen ugy tartozik kellő devalvatióba, mint viszont mind az, mi az ugy nevezett szabadszellemeű pártnak tulzási hagymáz-officinájában készül.

'S ha ez áll, akkor előre mondhatni: fognak fognak kerekedni egyes szennyes egyének, kik csak azért fogják tervemet gyűlöletessé tenni és megbuktatni akarni, mert ők nem voltak illyesnek elfogadható gyártásában szerencsések, 's mert, én' hoztam azt ismét szö-

nyegre. De hogy egész osztály, mely közt annyi felvilágosodott fő, annyi becsületes ember, annyi őszinte hazafi van, és mely osztályhoz én minden sympathiáimmal együtt legalább is olly közel állok, mint hazánk azon tiszteletre méltó fiaihoz, kik szintén hevülnek a' honért, de saját elveimtul néha különbözöleg, 's csak azok előttem a' szánakozásra méltók, kik legyenek bár a' liberalis, bár a' conservatív részen, saját személyes hiuságuk vagy érdekük végett játszák a' tulzók, akadémikusok, 's mindenben készakarva nehézségeket feltalálni akarók nyomorult szerepét; nem nem, hogy egész osztály, melyhez ugyan nem tartozom, de ebből nem következnek, hogy azért máshoz tartozzam, illy alacsony-ságra fakadni képes legyen, azt nemcsak nem hiszem, de lehetöknek sem tartom.

Egész osztályra illy szennyet szórni tilos. 'S miután előre gyanitom, tervem alkalmasint éppen annyi sőt több ellenzésre találánd némi conservatívek előtt, szinte ez osztálynak egész táborára hasonló joggal lehetne tenni illyféle fentebb felhozott odiumot, mi szint-olly hazafitlan volna, mint az első.

Többnyire Magyarországhban valamint — ha saját magunkat és másokat csinálni nem akarjuk — még nincs jól megállapodott közvélemény, de ez, alkalmasint csak akkép tüzetik ki, mint a' czifrabb magyar köntös vonatik fel, mikor magyardist játszani csosszan kedvünk: szintugy nem létezik még compact párt is.

Most számos apródtul előre tolatva, még sok áll egymással ellenséges szemközt, ki hazafiui tekintetben — hazafiuban mondom, mert személyes sympathia- vagy antipathiáknak nem szabad a' közelet mezején bármily súlylyal birni — igen igen illenek egymás mellé. A' hazapedig egyenesen csak conservatívek és liberalisokra szakad; holott ez igen rozsfelosztás, mert van lelkes és igazi hazafi conservatív, de selejtes is, valamint van felette sok lelkes és hazafi, de egyenlő több selejtesnél selejtes liberalis is viszont. Felsőbb hatalom legalább tudom, mely előtt világosak a' vesék redőji, 's ismeretesek a' velők tulajdonai, a' conservatív és liberalis osztályokat egybekevervén, alkalmasint egészen más felekezetekre osztaná a' magyart: selejtesek legiójába t. i., és a' lelkesek phalanxába. Mi a' haza felvirágzására tudja az ég hasznos volna, mint a' mai egymás ellen agyarkodó pártokra szakadt viszony. Miután azonban illy felsőbb hatalom ritkán érezteti hatását e' földön, 's a' magyar mintegy feloldhatlan átoktul korbácsoltatva, eddigelé, legtöbb erejét jobbadán saját magának gyengítésére pazarolta el belső viszákodások közt, igen tarthatni attul, hogy mai körülményinkben sem fog a' lelkes, a' selejtest magátul ellökven, frigyét kötni a' lelkesek, de ezentul is honunk nem egy hőse, saját magát a' hon elibe tevén, mindadig fog hiu vezérecekéért selejtes utánriválgóival egyedül pártvédekekért dálni a' hazán, mig végbevitte a' tulhév, meg a' szerepet, telik mibe telik játszani akaró hiuság azt, t. i. honunk tökéletes elsülyesztését, mit külső ármány és fondorkodás nem tudott eszközölni; vagy mig uj aerának indulván vérünk, igazi diadalát fogta egyszer ülni a' keverék-nélküli hazafiság, 's ennek általlján elismert fényétül elhalaványodva visszavonulni lesz kénytelen a' pártvezéri dicsőség.

Addig is azonban, mig így vagy amugy fog fejlődni jövendők, sok egyebütt minden kétség kívül tervem is innen is onnan is, azaz mind a' liberalisok mind a' conservatívek táboriból kiszakadt egyesek által, kájánul és mala fide fog értetni 's aláásatni; midőn bizonyos vagyok, mint érintem, hogy illy alacsony-ságra egész osztályok sülyedni nem fognak, azon megjegyzést ragasztván ide, hogy az ügynek bármily kiméletlen megtámadása, ha nem lappang ez alatt rejtett eszme, vagy nem irányoztatik személy ellen, korántsem káján és rozszlekkü megtámadás még. Mit azért gondoltam itt szükségkép, vagy legalább igen jó haszonnal előhozandónak, mert mint vajmi sok másban, ugy abban sem vagyunk még tökéletesen megérettek, vagy inkább annyira kifejlödtek, hogy mindnyájan mindig meg tudnók különböztetni valami indítványunk vagy tervünk kriti-

káját a' netalán személyink ellenszört méregtül; mihez képest nem egy jajdul is köztünk néha fel, és személyességet, áruást, gyanusitást és durvaságot emleget keserü panaszszal, holott mind ennek csak nyoma sinos, 's egyedül az indítvány, a' terv, vagy tán a' módor, meg az eljárás vétetik bonczolásba 's állittatik neveltség szinpadára, mi igaz néha igen közelről érinti a' személyt, de azért sokszor még sem kerülhető el, mint-hogy némi veszélyes hajlamokat és irányokat, melyekbe a' népsokaság olly igen könnyen csábitható, néha más módon nem ismerhetni meg valódi lényegükben.

Igen fogok ennél fogva ovakodni, nehogy másokhoz hasonlólag a' nagyító-üveget feltűzve, tervemnek bár lehető legkeserűbb kritikáját is káján szándékbul vagy személyességbul eredetnek képzelmek.

Minden visszatartózkodás és czikornya nélkül előre és ki azokkal tehát!!! Mert ismét és ismét mondom, korántsem az lelkelem vágya, hogy tervem tapsot nyerjen, vagy személyem mint valami talpra esettnek 's hazánk felvirágzását maga után vonónak feltalálójaul pünkösdi királyként figuráljon, 's éljen'ek és fákljamuzsikák ephemer és vajmi ingó demonstrációjával ünnepelessen; nem nem, czélom nem ez, de lelkelem szomja az, hogy honunk a' szörzsálhasogatások nyomorúságibul, az éretlen teoriák tömkelegibul 's egyáltalában az elszigetelt provincialis nézetek szűk köreiből kibontakozva, 's felfüggesztvén azon, akarom is nem is, sas követelési de kappan-repülési viszketeget, mely most annyi symptomákban mutatkozik, elvégre egy kissé nagyobb 's practicusabb vonásokban rendelkezék jövendője fölött. Mirül azonban pénz, és sok pénz és szapora pénz nélkül csak álmodni sem lehet.

Tervem minden kritikáját, bármily oldalról jön és milly kiméletlen legyen is az, ehhez képest örömmel fogadom — örömmel mondom, mert hiszen ez fog vezetni célhoz, vagy legalább a' való kuftejéhez — de azért mennyire csak birom, lehető legelszántabb 's kiméletlenebb védelemre, 's netaláni lárva-lerántásra, főtul talpig fegyverkezve, minthogy, mint érintem 's politikai hitvallásom tartja, nincs honunknak most valamire nagyobb szüksége, mint fiait 's kivált előkelő és kolopot hordozó fiait tökéletesen ismernie, mihez képest, mert ez legnagyobb szükség, nehogy egünkön minden fel-feltűnő kométa vagy lidérc azt annyiszor a' hánszor mocsárba vezesse, mindennek, ki a' közelet mezején áll, köteleessége 's ekkép enyim is, az illető keblek és velők alkotó's mozgató részeit leggyengüdebb árnyéklatikban kinyomozva, a' nyilvánosság széke elibe állítani kiméletlen. Mert csak így lesz a' liberalis, conservatív, oppositionalis, kormányi, csak hiuságával vagy önérdekével kaczerkódó tarka vegyületből elvégre kiismerve az önálló hazafi, 's ehhez képest csak így lesz megvetve azon frigy alapja, melybe minden jobb, kinek hona drágább mint önmaga, lépni fog, 's mely nélkül, én legalább nem tudom, bármikép törjem is fejemet, képzelné, Magyarország mi okbul bontakozzék ki mai bonyodalmibul, 's miért induljon virágzásnak, minthogy bármily loyalis érzelmektül legyen is irántunk eltelve a' kormány egyébiránt, azért in ultima analysi „csak saját magunk segíthetünk és fogunk segíteni minmagunkon és senki más.“ Ámde a' káján, az önbálványzó, a' hiu, szóval: a' selejtes, termékfogyasztáson kívül nem használ, de csak árt. 's ekkép kellőleg meg kell illyeseket ismertetni a' hazával, mely mütételben ha senki más, mig birom, el fogok járni én, mert véremhez, hazámhoz esküm nemcsak azt tartja, hogy a' kormány ellen opponáljak, a' mivel felette sok, soit disant et ne sachant pas mieux** hazafinak egész politikai katekizmusá már tökéletesen és vajmi kényelmesen ki van merítve, hanem hogy védjem véremet és a' hont minden oldalról, 's ekkép ezeknek bármily elenséggivel szembeszálljak mindenütt és mindenkor; én pedig vérem és hazám iránt nagyobb ellenséget nem ismerek, mint a' hazafiság képe alatt lappangó heves hiut, vagy hideg önzöt.

Várva várom e' szerint a' tervem ellen gördítendőket, midőn tudom, egész párt — 's itt a' liberalisok ér-

* Ugy nevezett 's másképp nem tudó hozzá.

tem, mely, mint e' czikk elején érintém, olly borzasztó gyanuba vétetett — nem fog annyi aljasságra sülyedni, hogy azt csak azon okból iparkodják megbuktatni, mert én hozám fel, 's hasonlónak életbe léptetése neki nem sikerült. A' rohadásnak illy fokára, hála az ég, nemzeti testünk még nem jutott. De hogy egyesek, 's pedig különbség nélkül minden színezet sorából okvetlen fognak találkozni, kik nem átalldják illy nyomorult szerep eljátszását, azt jól tudom. Ezt azonban valamint ez ügyre, ugy egész átalakulási kérdésünkre nézve, ha t. i. felszólamlanak, 's bár tennék, nemcsak nem károsnak de lehető leghasznosbna tartom, 's pedig, mert minden testnek vannak bizonyos mirigyei, bizonyos fekélyei, 's annál erősb en olly testeknek, mellyek hazánkhoz hasonlólag csak nem régiben lábadoznak sulyos nyavalyából. Már ha e' mirigyek, e' fekélyek a testben dülnek, a' nélkül hogy kiütnének a' felszínre, soha nem fejlődhetik ki tökéletes egészség, sőt néha okvetlen bekövetkezik az időelőtti halál. Midőn ha feltűnnek 's a' test felszínén mutatkoznak, tán csak fájdalom van, de ninos baj többé, 's rögtön beáll egészség.

Előre tehát Ti a' sötétségnek gyönyörű vitézei, gyertek napvilágra, hadd menekedjék tőletek valahára nyomorult hazánk; mert valóban sem a' kormány, sem a' nemzeti nagy test, nem okai, ha most előre nem megyünk, ha nem igen, egyedül csak Ti kisebb nagyobb mirigyek és fekélyek, mellyeknek testünkben levő mérgetől soha nem üdülhet fel honunk.

Szóljatok, szónokoljatok, irjatok ennél fogva minél többet 's minél hangosabban 's láthatóbban, csak rajta; mert minél inkább ki fogtok lépni sötétségeitek közül, annál több kerül, Ibykus gyilkosaiként magát elárulva, közületek a' másnak vetett horogra, annál több esik közületek másnak ácsott verembe. Ti csak akkor vagytok veszélyesek, mikor lappangva, figyelmüket elkerülve, csak hát mögött, vagy egyedül fegyverkezetlen álmainkban rágódhattok rajtunk.

Tervemet azon okból — 's értsük egymást — mert általam hozatott az fel, és mert az adó kérdése az egy nevezett liberalis párt érdekeinek nem sikerült, én ennél fogva egy oldalról sem féltém, míg t. i. a' nyilvánosság mezején marad az.

Mennyire öröndi azt azonban meg a' hát mögötti, sötétbeni, suttobani „nulla dies sine linea“, az, mint nem egy bonyodalminak szerencsés megoldása, egyenesen Magyarország nemtőjének kezébe van letéve. (Folytatása következik).

Gr. Széchenyi István.

Országgyűlési közlemény.

Folyt. a' m. fődekülésének a' v. házasságok, pápai breve, kir. tetszvény 's egyh. körlevelek tárgyában sept. 25-28kán. E' napon egy ifju gr. így kezdé beszédét: komoly tekintettel áll a' jelenkor előttünk, bánatos pillanatot vetvén a' vallásos viszálykodásoknak záporodta jajaival átözönlött középkorra 's int szellemének tiszta felfogására, melly a' haladásnak feldicsőült korszakában minden valláskövetőrek lélekisméret-szabadsága, szab. vallásánitása, szertartásainak saját vallási szabályai szerint idegenistenek befolyásától mentesített független kiszolgáltatása iránt tiszteletet követel. Kellemetlen hatású azért mindig, midőn közös tanácskozáson tárgyává válik egy olly vallási kérdés, melly nem a' bármilly vallásfelekezeteknek teljes meggyőződésük 's mások háborgatása nélküli szabad gyakorlatát föltételezi, hanem sajátlagos egyházi szertartások megvitátása körül forog, mint jelenleg hazánkban sajnosan, melly mindig higgadt vérrel, nemis mindenünnen szenvedély nélkül feszegettet. Europa egyéb tartományiból hozzánk is átszivárgott a' vegyes házasságok megáldatását tárgyazó kérdés, mellyet bár soha hitem 's vallásos meggyőződésem szerint eldöntésül világi hatalomnak alá nem rendelhetek, most szőnyegre hozatván, legyen megengedve a' t. KK. és RRk e' napi kérdések legkényesbikében szerkesztett felírásuknak érdeméhez nézetimet visszatartóztatás nélkül előadhatnom. Ha e' felírás czélja volna egyedileg ollyan törvényjavaslat szerkezte, melly a' v. házasságoknak polg. tekintetekbeni akármilly biztosítást nyujtana, akkor igen is a' t. KK. és RR. kezét fogva tanácskoznám, mert egy olly törvényjav. viselné ama részrehajlatlan méltányosság jellemét, mellyel a' polg. t. hozás irányában tartozik, hogy midőn általok kijelentetvén valamelly polgárilag megállapított szerződéshez a' járulási szándok 's így a' házassu' andók által a' házassági szövetség — kötésnek elég tétetvén, az illy kötés érvényességéhez polgárilag megkivánt kellékeknek, az összeköttetés egyszersmind ez által polg. szerződések erejével felruházta; van,

illő a' szerződésre lépőket mindazon jótéteményben részesíteni, mellyeket polgári rendeletek amazoknak következményül tulajdonítottak, mikről másnak mint polg. hatalomnak rendelkezni joga, hatósága sincsen. Azonban a' KK. és RR. nem azt kívánják, mert megújítva azon panaszokat, mellyekre már mult orsz. gyűlésen a' n. váradí 's állítólag rozsnói ppkök körlevelei miatt fakadtak, aggodalmukat növesztve állítják primás ő hsgének a' m. kath. egyház többi főpapjai által magokévá tett körlevele miatt, melly a' v. házasságoknál a' clerus részéről megtartandó szertartásokról szól, utóbb az e' tárgyban érkeztet papai brevét, arra kiadott k. kir. tetszvényt is az orsz. primásának ez alkalommal ujra kibocsátott körlevelét még sulyosb sérelemnek panaszolják; előleg kijelenték ugyan, hogy egyházi rendeletekről hittani vitatkozásokba bocsátkozni nem kívánnak, mégis hittanokon alapuló egyházi rendelkezésekkel a' KK. és RR. a' törvényt és törvény iránti tiszteletet megsértetnek, a' polgároknek lelki nyugalmát megzavartnak, az ingerültséget országszerte növesztetnek állítják. Mi azon állítást illeti, hogy a' v. házasságok iránti tan sérti az alkotott és alkotandó törvények iránti tiszteletet, azon tanja a' kath. egyháznak, mellyel fogva a' v. házasságokat csak feltételesen t. i. ha mind két rendbeli gyermekeknek kath. hitben való nevelítésük biztosítottatik, helyesli, nem említi, hogy az egyháznak ezen tanítása a' v. házasságok tárgyában a' keresztényen hit eredetivel mondhatni azonos, mit számos bel- és külföldi egyház-zsinat végzéseiből bebizonyíthatnák, azt felelem, hogy törvényt csak ott sérthetni, a' hol létezik törvény, de bátran felhívok bárkit: van e' törvénykönyvünkben csak egy betű is, melly a' kath. pap által a' vegyes házasságok alkalmikor véghez viendő egyházi szertartásokról rendelkeznek, annál inkább őt azok megáldására kényszerítné, felelet: nincs, de józanon jogszerűleg feltéve, nem is lehet. Nem lehet mert az egyházi hatalom függetlensége vallás és hit tárgyaiban a' kath. sz. egyháznak színtolly, mint bármilly más egyháznak, elidegeníthetlen tulajdona, mire őtalmat törv. könyveink is nyujtanak; jelesen ő kegy. az imént szóltott m. ppek által idézett sz. István deccr. Ilik könyv 2ik fejezete, Ká'mán király I. könyv 65 fejezete, hogy többekre ne hivatkozzam, nevezze ezeket bárki a' corpus juris avas obscuritásainak, ezek a' kath. vallás 's egyházra nézve ennek világi hatalomtól függetlenségét biztosító színtolly alap- és sarkötörvények, mint a' protestansoknak vallásbeli szabadságaikat biztosító bécsi és lincozi békekötések, vagy az 1790: 26 t. cz., de ezen függetlenség a' világi hatalomtól mindig is volt a' kath. egyháznak kétségtelen joga, gyakorlata is. — Az apostolok az üdvözítőül nyert hatalommal fogvást a' zsidó és pogány világi főhatalom ellenére is tanították az üdözítő hitet, vallásos társaságokat alapítottak, a' szentségeket kiszolgáltatták, 's az egyház szertartásairól kizárólag rendelkeztek, ugyanezen egyházi hatalmat gyakorlották utódaik a' püspökök is nemesaka' pogány császárok alatt, folytonos üldözések daczára vérökkel is tanúságot tevén az igazságról, de még a' keresztényekké lett császárok és királyok alatt is nyilván, jól tudván, hogy valamint az egyház nem nyer hatalmat földiekben és polgáriakban a' fejlődnek fő őtt csupán azért, mivel a' fejlődmelet alattvalóikkal együtt hűvek sorába főlveszi, úgy a' polg. hatalom nem nyerhet hatalmat vallás dolgában a' püspökök felett, csak azért, mert a' papok és hűvek egyszersmind polgárok 's mint illyenek a' status alattvalói. Azt általányosan vallom, de más részről történetileg tudva van, hogy mind az egyházférfiak, mind világi hűvei a' kath. egyh. nak készebbek voltak a' papság zsenge kezdetétől jelenkorig mindent inkább szenvedni, véroket is ontani, mint a' státushatalom által hitök ellenére a' vallás dolgában szabott rendeletek 's parancsoknak engedelmeskedni. Hány vértett el inkább a' vérpadon, semhogy az angol királyoknak, vagy francia convent hitellenes ocsmány rendelietnek hódolt volna. Így semmi idő körülményei közt el nem ismerve, de szünetlenül ostromolva azon elvet, melly a' kath. vallás elenyészést magában foglalja „cujus est regio ilius est de religione dispositio.“ Droste a' kölni, Dunin aposeni érsekek legujabb időkben készebbek voltak fogságot szenvedni, hogy sem a' porosz királyi parancsnak vallásdolgában hitök ellen engedelmeskedni sőt a' kath. egyháznak ezen maga körébeni rendelkezési joga iránt méltánylattal is viselteték mindig sok és nagy tekintetű protestans is, kiknek mivel mint ellenfélnek tanubizonyosságai illy kérdések megnyugtátásában mindig nem csekély nyomadókösséggal bírnak, legyen egyebet mellőzve, megengedve csak egyet említem, a' közösen ismeri heidelbergi tanácsnok Zachariä „in den Neuen Jahrbücher Geschichte der Staaten von Fridrik Bülow 1838. I. f. 388. I. ezt mondja: die

Hierarchie ist in ihrem vollen Rechte, wenn sie ein Brautpaar, von welchem der eine Theil der katholischen, der andere der protestantischen Kirche angehört, die kirchliche Trauung und priesterliche Einsegnung entweder gar nicht (wie in den Kirchenstaate geschiet) oder aber unter der Bedingung ertheilt, das d. Paar schriftlich oder mündlich verspricht die Kinder in dem Glauben der katholischen Kirche zu erziehen. Így történt, hogy némelly megyék határozatainak 's perbe idézéseinek is ellenére rendithetlenül hite mellett állott a' magy. clerus, 's készebb volt fenyegetéseket, gunyokat, megvetéseket és zaklatásokat kiállani, mint hitének ellenére a' megyei törv. hatóságok határozatit vallás dolgában elfogadni 's teljesíteni, szünetl tartván ők, hogy midőn a' világi hatalom maga körén tulcsapkod: 's ez által a' két külön hatalomnak mindig igen sajnos összeütökzése következik, Istennek előbb kell mint embernek engedelkedni. Idézik a' t. KK. és RR. az 1790: 26. 's védelmet keresve találták annak 15 §ban, melly azt rendeli, hogy a' vegyes házasságok soha semmi szin alatt ne gátolthassanak, 's azok mindig a' kath. lelki pásztor előtt kötetessenek; sem több, sem kevesebb az idézett törvényszakasz tartalma, mert kérdem: nem történik e' meg az jelenleg is a' vegyes házasságoknál, ellenzik e' az egyház főnökei hogy a' vegyes házasságok ünnepélyesítésén jelen legyenek az ő papjai? nem, épen nem, sőt azt parancsolják nekik, hogy hódoljanak a' polg. törvényeknek, mellyek azt kívánják, hogy pap jelenlétében kötetessenek 's ezt teljesítik is a' lelkészek az által, hogy ők a' törvényrendelete szerint a' v. házasságra készülőköt kihirdetik, házassági kötésiken jelen vannak, azok neveit az anyakönyvbe beírják, holitt a' törv. szegés? avagy az állítatik: ugy kell az idézett törvényt érteni, hogy a' házasság-kötésnél azért kell jelen lenni a' papnak, hogy áldással ünnepélyesítse a' házasságot? De mellőzve hogy épen a' KK. és RR. által felhozott 1790: 12. fogva törvény magyarázati jog törvényesen koronázott fejedellemmel és orsz. összegyűlt KK. és RR. közös levén, és csak azok által adathatnák a' törvényeknek azon tag értelem, hogy a' törvényben nem, coram parcho catholico hanem benedicente parcho catholico „kellene érteni és így mindenestre csak egy ujdun magyarázandó törvény által tulajdonítatván az 1790: 26. t. czikknek amaz ujdun értelem, ennek semmi visszaható ereje nem lehetne, sem régi sem az idézett 1790. törvényhozásról nem lehet azt feltennem, hogy hatalma köréből kilépven, a' szoros értelműleg vett lelki és egyházi dolgokban kivánt volna rendelkezni, hanem inkább azt kell hinni, hogy hatásköre határit igenis jól ismervén, egyedül csak polgári dolgokra kívánta rendelkezését terjesztetni, következképp midőn a' 26: cz. ben tiltotta, v. hogy a' házasságoknak semmi ne tétessék akadályul, ollyas akadályokat érthete, — mellyek a' házasságot 's annak létesülhetőségét gátolhatnák, illy akadályokat pedig a' kath. egyház sem nem tehet, sem tenni nem akar a' vegyes házasságokra nézve, legalább az áldás megtagadátását illy gátának nem tekinthetni, miután a' nélkül is érvényes a' házasság. Ez áldás megtagadátásával pedig nem sértetik a' házassulandó felek közül sem a' protestans sem a' kath. fél, nem a' protestans, mert az milly jognál fogva követelhetne egy rája nézve idegen vallásos társaságnak szertartásábani részvételést, melly szertartásokra különben is mit sem ad, mit különösen az áldásra vonatkozólag állítani hátorkodom, minekutána a' híres prot. egyházi jogtudós Böhrer egyházi jogtudomány 3ik kötetében 969. lapon azt mondja „inter protestantes omnis deest benedictio“ mi annyit tesz, hogy a' egyház szertartási közt az áldás nem foglal helyet, nem sérti a' kath. felet, mert ha ez azt kívánja a' kath. paptól, hogy a' házassági kötetést az egyház szokásai szerint áldással ünnepélyesítse a' kath. lelkész, akkor ennek joga sőt kötetlensége a' házasságra lépni kívánó félnek értésére adni azon feltételeket is, mellyek alatt a' vegyes házasságokat megáldatni az egyház engedi, a' házassuló félön áll azonban ezen feltételt elfogadni vagy nem; ha e' feltételt elfogadja, részesül az áldásban 's önként megszünik e' kérdés, ha a' feltételt el nem fogadja mégis házasságra léphet minden áldás nélkül, tetteleg bizonyítja, hogy az egyházi áldás megtagadátása nem volt akadály házassága létesítésének. Többnyire ezen nagy elkeseredés merő tévedésből veszi eredetét, mintha t. i. házassági szövetségnek lényeges része volna a' papi áldás, holott a' kath. egyház azt tanítja, hogy azon házassági szövetségek is, mellyek papi áldás nélkül kötöttek, ha különben semmi érvénytelenítő akadály nincs a' jegyesek közt erőteljesek 's minden tekintetben törvényesültek. De sértetik a' kath. lelkész lelkiismerete 's vallásos szabadsága, hogy a' hit főnökei rendelkezvényének ellené-

ro bár meg...
törv. nyel kö...
3dik száma...
tás se proce...
vallásukkal...
...ullo titulo...
pártolja a' t...
kényesnek...
kényszerithe...
ellenkező tett...
tett körlevele...
kat megerős...
1790: 26. t...
tal nem idéz...
nehezenis id...
az alkotott t...
rinti értelmé...
járást megha...
rázzák azok...
melly törvény...
nem létezik...
tethetik, nem...
sőt, melly...
ről, mint igaz...
tennem nem...
lom közé tart...
gosodást 's l...
kinek lélekis...
vetkezképp...
tárgyává mag...
rok lelki nyu...
nyujtnak a' k...
áldatnak me...
gyakorlat óta...
lelki nyugal...
a' hit tanítói...
a' népek elő...
lyek akkor lé...
tató az áldá...
háborítja e'...
sok lelki nyu...
versalis meg...
neknek nyilván...
magában ez...
után ezentul...
seiben elégt...
voltak is olly...
kül megálda...
na, színtaz...
ház az illy es...
másik katho...
belátással...
egyház tette...
nemzet elha...
házi szertart...
sem az egész...
az elhanyag...
tant kezd...
tartások kez...
Ágoston am...
test, non spa...
non privileg...
ezelőznak sz...
szerint, cano...
svetudinem o...
mentio, quia...
contrarias“...
elhanyagolta...
liskörében...
az egyház...
szont status...
vülésre vagy...
két kütön vá...
köznyve prole...
tra libertate...
concessum, n...
statuta, qua...
a' főpásztor...
fogva nem...
egyháziilag...
polg. törvén...
jdelhet. Mon...
főpásztorok...
közrebocsát...
kozandnak u...
igenis megfo...
tévének, hát

ro bár meggyház szertartásának kiszolgáltatására polg. törv. nyel köteleztetnék. Aztán ugyan az 1790: 26. tcz. 3dik száma azt rendeli, hogy az evang. se mise-hallgatás se processiókra se egyéb szertartásokra, mellyek vallásukkal ellentétben vannak, ne kénytelenitessenek „ullo titulo, ullis muletis ‘már ha a’ protestansokat így pártolja a’ törvény, kérdem, a’ nélkül képtelennek, önkényesnek, zsarnokinak ‘s egy oldalunk ne látszassék, kényszeritheti é a’ kath. papot annak vallása szabályival ellenkező tette, miből képleg kiviláglik, hogy az érintett körlevelekben foglalt rendelkezés szinté mint az azokat megerősítő kegy. kir. tetszvény nem ellenkezik az 1790: 26. tczikké’, ‘s más törvény a’ KK. és RR által nem idéztetvén, de csak jogtudományom szerint, nehezen is idézhető lévén, nem sértik egy általában az alkotott törvényeket, ‘s akkor, a’ törvény betű-szerinti értelméhez szorosan ragaszkodva az a’ szerinti eljárást meghagyják. A’ törvényt önkényesen ne magyarázzák azok, kik törvénytől fogva áldást követelnek, melly törvényben áldásról szó sincs, ‘s mivel a’ mi még nem létezik, annak még fogalom lesz adandó, nem sértethetik, nem is sértik a’ jövőre alkotandó törvény szentségét, melly ha igazságos lesz, mint vallásos fejedelemtől, mint igazságszerető törvényhozó testületről mást feltehen nemis szabad, soha másról mint a’ polg. hatalomközé tartozóul nem rendelkezhetik, soha e’ felvilágosodást ‘s lelki szabadságot igénylő 19 században, bárkinek lélekisméretén vakon nem zsarnokoskodhatik, követezképp egyházi szertartásokat polg. törvényhozás tárgyává nem tehet. Az állítatik tovább, hogy a’ polgárok lelki nyugalmát felzavarják ‘s vallási kétkedésekre nyujtnak a’ körlevelek azzal alkalmat, mert jelenleg nem áldatnak meg a’ v. házasságok, mellyek félszázadnyi gyakorlat óta szakadatlanul megáldattak, de miként ezen lelki nyugalmat felzavarása csak pillanatnyi lehet, mert a’ hit tanítóji nem mulasztandják el azok felvilágosítását a’ népnek előadni, millyek voltak azon körülmások, mellyek akkor léteztek, millyek most, mennyiben megkivántható az áldás a’ házassági szövetségben? vajjon nem háborítja é meg hasonlólag pedig állandóul a’ katholicusok lelki nyugalmát, midőn nemcsak jövőre minden reversalis megtiltatni, de azok multira nézve is érvénytelenek nyilványtattani tervezetnek? Nem igazolja é már magában ezen törv. is az egyház szerény örködését, miután ezentul nem remélhetni, hogy a’ v. házasság köteiseiben elégtéteessék a’ kath. hit szabályinak. Aztán ha voltak is oly esetek midőn reversalis ‘s minden ovás nélkül megáldattak a’ v. házasságok, hogy ez valamit nyomna, szintazt is be kellene bizonyítani, ha vajjon az egyház az illy eseteket jóvá hagyta é? mert a’ mit egy vagy másik catholicus pap cselekedett, — tehát nem kellő belátással, azt nem lehet úgy tekinteni, mint az egész egyház tettét, sőt ha netán egész tartomány vagy nemzet elhanyagolná is vallásszabályi szerint az egyházi szertartások kiszolgáltatását, még akkor sem lehetne sem az egész anyaszentegyházat tévedésről vadozni, sem az elhanyagló részletes egyházirol mondani, hogy új tant kezd, midőn a’ valás szabályi szerint a’ szertartások kezelését alkalmazza, eldönthellen lévén sz. Ágoston ama mondata „veritati nemo praescribere potest, non spatium temporum, non patrocinia personarum, non privilegium religionis, facta non probant jus“ ide céleznak szinte Verböczy 3as k. prolog. tit. 12. 1§. szerint, „canonistae tenent quod lex papae non tollat consuetudinem certi loci contrariam, si de ea non fuerit facta mentio, quia papa non praesumitur scire consuetudines contrarias“ ‘s ha feltéve de meg nem engedve 50 év óta elhagyolva volna is a’ m. kath. egyház maga jogait vallási körében, mi köze ahoz a’ világi hatalomnak, midőn az egyháznak status dolgaiban status ellenében és viszont statusnak egyháziakban és egyház ellenében elővülésre vagy jogszerzésre hely nincsen, mi nemcsak a’ két külön vált hatalom bel természetéből világos következményül szolgál de említés is vagyon Verböczy 3mas könyve prolog. tit. 9. hol mondatik „si statutum sit contra libertatem ecclesiarum diuturnam vel privilegium eis concessum, non valet“, „idem dicendum si circa ea fuerint statuta, quae salutem minime respiciunt“ és így midőn a’ főpásztorok lelki meggyőződésük hivatalos állásuknál fogva nem polgárilag rendelkeznek polgáriakban, de egyháziilag vallás és hit szertartásiban, mit tehetnek a’ polg. törvénynyel, mellynek köre egyháziakra nem terjedhet. Mondják tovább a’ KK. és Rk: jól tudhatták a’ főpásztorok az állítólag rosznyai és n. váradai püspökök közbebeszátott rendeleteik után, milly ingerültséget okozandnak utóbbi körleveleikkel. Én azt tartom, hogy igenis megfontolták egyházunknak dicső oszlopai, mit tevének, hátra vetették az innen eredhető ingerültséget

is, soha azonban részükről azon ingerültség eltávolításának kötelessége véleményem szerint oly messze nem terjeszthetett a’ lelki dolgokban, hogy annak elkerülését vallásos tanjaik megtagadásával vagy az egyház látható feje iránti engedelmisség elvontával méltónak tartották volna megvásárolni. Esetet azonban nem tudok, nincs is példa, hogy az állítottam ingerültség miatt valamely kath. község ezen fenforgó kérdés felett vitakozott annál kevésbbé hogy hitében ingadozott, még kevésbbé hogy más vallásra áttérni kívánkozott, legkevésbbé a’ lelki pásztor ellen — mind a’ mellett hogy némely törvényhatóságok ezen rendeleteket előttük törvénybe ütközőknek, gyászos következtéseknek nyilványították, azok hivatalnokai helységről helysére meggyezerte járván, mi csak hatalmukban állott, a’ népnek e’ tekintetbeni felingerlésére derekasan elkövettek, elkeseredéssel rájuk büntetést kért volna, megyei és köz tanácskozási termekben pedig hogy terjesztettek ingerültséget, s mint szoktak azok falain kívül is szorgosan terjesztetni, e’ jelen vitakozásnak körén tul esvén, nem szükséges fejtegetnem; e’ jelen felirási javaslat is szolgálhat némileg okiratul. De megvallom egyszersmind őszintén, hogy ha így a’ kath. hitkövetőknek hit és vallási tanjaikon polg. törvények ürügye alatt bármilly rész üttethetik, azok szentsége tetszés szerint, hogy Szabolcs n. e. főispánjának minapi igen bölcs ‘s ide igen alkalmazható mondásával éljek, avatatlan kezekkel felbonthatatik, ‘s egy világi hatalom parancsai szertartásaikra terjedő vallásszabályainak elbe tenni kényszerítettnek: illetén törekvések nem fognak dugába dölni, akkor igenis a’ külön vallásu honpolgárok közt annyi vértel, áldozattal ‘s erőköddéssel szerzett ‘s az idő által meggyökeresített lelki csend és közbéke nincsen többé, mert ha egyben sértethetik a’ lélekisméret ‘s vallásszabadság, ha egyben kényszerítetnek az egyház szolgáló hittanjaik elleni tettekre, oly kényszerítéssel, mellyel még Mahommed népe sem él a’ keresztyén szolga nép ellenében, mint azt a’ megholt török szultánnak hattischerifje bizonyítja, melly a’ kath. lelkészeknek, a’ külkeresztyén felekezetekkel kötendő v. házasságoknál hasonló eljárását helyben hagyta, akkor hol lesz ezen kényszerítésnek végvonala, többé előre kiszámítani nem lehet; akkor igenis a’ lélekisméretnek közelithetetlen menedékebe vonulván vissza, nincs többé a’ catholicusoknak 8 századnyi törvény és törvényes szokás oltalmazza vallásuk szabad gyakorlatára kellő biztosíték. Keserűn hatott is azért a’ kath. hit tanjai számos követőire némely megyék azon eljárása, mellyre szinte a’ t. KK. és Rk jelen felirási javaslatukban hivatkoznak ‘s mellyről csak mély szívbéli fájdalommal emlíkezhetem, midőn az 1647: 14. tcz. re. hivatozólag 600 fnyi büntetéssel az áldást megtagadó egyházi személyek porbe idéztetni rendeltetnek. Mert ha nem emlitem még az ujdun büntető törv. könyvi javaslatban is az egyházi személyekre egyházi tárgyakban fentartott egyházfegyelmet, ha nem emlitem számos hazai törvényünkben sarkaló privil. forit, ha nem emlitem az idézett 1790: 26. t. cz. 4. §-át melly azt rendeli hogy az evang. zsinati határozataikat semminemű kormányzóki rendeletekkel vagy kir. parancsokkal megváltoztatni ne lehessen, annyival kevesebbé gondolom a’ kath. egyház szertartásiról rendelkező intézkedéseket megyei határozatok által erőltethetni, ha mindjárt ezen körlevelek által a’ főpásztorok a’ vallásról szóló törvényeket sértették volna is. Hogy e’ törvény rájuk nem alkalmazható, az azon törvényczikk tartalmából, melly a’ templomok iskolák ‘s papházak erőszakos elfoglaltatásáról ‘s azon időben már fenálló törvények megszegőiről rendelkezik, eléggé világos, de bármint rendelt volna is azon t. czikk, miután a’ vallás tárgyában később 1790. évben alkotott 26. t. czikk, noha többféle vallási kicsapongásokat említ, az érdeklött 1647. évi 14. tör. ben kijelölt büntetést mégis a’ 12. §-ba nyilvány foglalt ‘s egyedül a’ templomok iskolák és papházak erőszakos elfoglalóira szorítja, nyilványos, hogy annak értelmét legalább törvényhozás után kívül tovább terjeszteni senkinek hatalmában nem áll, ‘s így mind azon perbe idéztetések ‘s törvényes kereseteknek alapja egy roppant jogászai költemény. Továbbá midőn a’ legfelsőbb helyre felkivánt szakaszra és nem a’ kath. le. készek de megyei tisztviselőik előtt kötött v. házassági ügy nevezett zólyomi esetekre tekintve nyitramegyei főispán véleményét magaméva teszem, osztozom én is a’ KK. és Rk azon kijelentésében, melly nélfogva a’ tetszvényjogot mint megbecsülhet ent kir. jognak nevezem ‘s miután mind kegyes királyunk mind eldődei ezen tetszvényjogot őket mint apostoli királyokat illetőt mindenkor vallásom üdvére, soha el nem hagyására nem gyakorolták, nála és utódainál kizárólag megtartatni kívánom, soha azonban

ezen tetszvényi jognak azon tág értelmét, mellyet a’ KK. és Rk nekie tulajdonitnak ‘s mellynél fogva a’ fejedelem vallási tanokban ‘s egyházi szertartásokban kelt egyházi rendeletek kiadását gátolhatná vagy ellenzené, résemről el nem ismérhetem, mert habár mig d. uralkodó fejedelmünk igazságszerető országlásával boldogitandja népeit, illy tág értelmében e’ jognak megnyugodnám, mert vallásos erényességében helyeztetni m. határtalan bizalmamat, mégis a’ jövő kor Isten kezében vagyon, és soha nem ohajthatom, hogy hitsorsosink állása roszabb legyen mint a’ zsidók vagy mint orosz birodalomban a’ moszka czár kérelhetetlen ukázai által vallási szabadságukból kirekesztett szegény hitsorsosinké. Ezek azon nézetek, mellyekből iadulva, távol legyen hogy ezen felirási javaslatban megegyezhetném, sőt inkább erőteljesen hiszem, hogyha nádor ő fens. ‘s a’ m. főRk hozzájárultával ez alak- ‘s modorban e’ szerencsétlen hangulaton a’ trón elibe jutna, szamos kath. hitfeleink, kik eddig vallásuk, szertartásaik ‘s hittanítóik ellen nyilványos gyülekezetekben szórt gúnyokat, méltatlan bántalmakat mint ön hitők ‘s vallási szabadságuk sérelmeit tekintve keserű érzéssel ‘s keresztyéni türelemmel keblökben fojtották, nyilt panaszkokra fognak fakadni ‘s a’ helyett hogy békés egyetértés szelleme lengene hazánkban minden vallás-felekezetek közt, nagyobb elidegenülésre szolgáltatna alkalmat, mellynek minden módoni eltávolítása volna mindenkinek legszentebb polg. kötelessége, mire legbiztosb ösvényül szolgál, ha ő fels. a’ vallás tárgyában minélelőbb kiadandó kegy. kir. válaszáért egy olykép szerkesztendő felirás utján mint N. megye főispánja javasolta, kinek indítványához csatlakozom, megkéretnék, egyszersmind a’ Rket bizodalommal felszólítanók, hogy ezen vallási szertartások megvitásával hagyjanak fel, midőn egyházfőnökeink hiven megadják a’ királynak mi a’ kirá. yé, adassák meg hitsorsosinkkal istennek is mi az Istené. E’ beszéd azon elnöki figyelmzetésre szolgáltatott alkalmat, hogy a’ szólók előadásait lehető legrövidebbre ügyekessenek szorítani. Ezután volt rosznyai püspök emelt szót, kinek hosszas beszédéből annyit emlitünk meg, miszerint a’ m. püspök határozottan állította, hogy bármint mondjanak is a’ t. KK. és Rk felirás - javaslatukban ‘s bármint iratott legyen is meg az országos naplókbán: de ő rosznyai püspök korában a’ v. házasságok körüli eljárás iránt soha körlevelet nem bocsátott ki, mit nem azért emlit, mintha nem merné megvallani, ha csakugyan kibocsátott volna; hanem hogy lássák a’ m. főRdek, miképidő-jártával a’ ráfogás is valóság szinét ölti magára. Az utána szolt megyés püspök, szinte azt állította, miképidő-ldje a’ vegyes házasság tárgyában mint rosznyai püspök körlevelet nem bocsátott ki, mit azzal kívánt igazolni, hogy azon 811 vegyes házasság közül, mellyek püspöki elődje idejében köttettek, több olyan eset fordult elő, mellyekben reversalis áldásról szó sem volt. Ezután a’ szoltó püspök így folytatá beszédét: az 1791: 26. t. cz. ennyit mond: „ne mixtis matrimoniis impedimenta ponantur“ úgy de az áldás megtagadása által nem is tetetik akadály, sem a’ prot. sem a’ kath. félnek, a’ protestáns ugyanis nem követelheti a’ kath. szertartásu áldást, de vallása elve szerint nincs is arra szüksége, ‘s így megtagadás által mitsem gátolhatik a’ v. házasságra lépésben; midőn másfelől a’ kathol. nőt sem akadályoztatja az áldás-megtagadás, mert melly nő már gyermekei hitével törődik, azt a’ czerimónia vissza nem tartóztatja föltett szándékától, mint a’ tapasztalás bizonyítja. Az áldás-megadásra az 50 éves gyakorlat hozatja fel, úgy de már reversalis is 50 éves gyakorlaton alapult, és mégis törvény hozatik ellene; azonban nemis mondhatni, hogy 50 évig szakadatlanul megáldattak volna a’ reversalis nélkül kötött v. házasságok, mint külföldi példák bizonyítják, sőt hazánkban is győri püspök gr. Zichy 1760ban nyilvány megtagadta a’ v. házasságtól a’ papi áldást. A’ püspökök mindig szabadon működtek magok körében, ebben őket gátolni legnagyobb igaztalanság, mert a’ szabad vallásy gyakorlatban a’ catholicusokat magok a’ bécsi és lincai békekötések szinte biztosítják. A’ placetumadás által semmi sérelem nem történt; mi pedig a’ primási körlevelet illeti, az minden magyarorgi püspöknek akaratával készült, ha hiba, az egész anyaszentegyházé, ha dicsőség, ismét az egészé. Placetumadásnak orsz. gyűlésre ruháztatásától Isten mentsen, mert hány eset van, midőn épen csak pápai breve által dispensáltakat egyes polgárai hazánkban közelebb rokonaikkal házasságra lépni’s ezekben mindannyiszor 3 évig kellene várakozni az or. gyűlésre. Mi a’ nem törvényesen kötött ugynevezett ház. ból szül. gyermekek törvényesítését illeti, törvényesítsék azokat szülek annak rendje ‘s módja szerint copuláltatván mago-

kat vagy már valamelyik fél meg találta volna halni, ő felsége törvényesítheti őket salvo iure alieno. Tisztelem így szól, egy mélt. gróf az egyházi rendet 's én főbb oknál fogva valódi lekötelezettje vagyok, de most nem úgy mint katolikus, nem mint lekötelezett, de mint független magyar törvényhozó nyilatkozom. Tudnom kell nekem, vajjon a m. clerus tartozik-e engedelmeskedni a hazai törvénynek? Én úgy gondolom, tartozik, — mindaddig míg legkisebb jövedelmet húz a hazától, a r. pápának csak addig tartozik engedelmeskedni, míg constitutionalis törvényink engedik, a magyar király, mint constitutionalis fejedelem, csak oly brevére adhat placetumot, mire törvényink engedik, különben mi lesz hazánkból, ha más felől ismét a karlovczi érsek 's protestansok főnökei tagadják meg a polg. törvények iránti engedelmisséget! Így a különböző vallás-felekezetek igazán staturum in statu formálnának. A breve és körlevelek természetét nem akarom fejtegetni, csak annyit mondok, hogy a hierarchia és vallás közt oly nagy különbség mint kormány és fejedelem közt. Mostani tanácskozásunk tárgya a breve, legyünk tehát tisztában tartalma felől 's olvassassék fel, mert a placetum is más-kép magyaráztatik mint kellene; mondatik jelesen, mikép a placetum csak fegyelmi dolgokra terjed, holott hazánkban placetum nélkül semmiféle breve ki nem hirdethetnek. — Isten és természet elleni bűnnek nevezni a vegy. házasságot ellenkezik törvényinkkel, ezt mondani Magyarországon nem szabad, így gondolkozniak velem együtt 3 — 4-et kivéve az ország majd minden hatósági 's a v. házasságok megáldatása mellett harcol az 50 éves gyakorlat is. Ugyan mondja meg nekem a clerus: „dogma é az áldás, vagy sem“ mert ha dogma, 's 50 évig még sem tudta hogy dogma, csak annyi, mintha állitanám, miképen nem tudom, hogy országunk alkotmányos, vagy hogy a n. főrendi táblának elnöke nádor ő cs. kir. fensége, és ha minden polgár szintolly tudatlansággal mentegethetné magát, ma holnap vége lenne alkotmányos létünknek. Így van a clerus a vallásbeli szertartásokkal, ma a v. házasságtól vonja megáldását, holnap következhetik, hogy a vegyes házasságot áldás nélkül akarja temetni. Tanítsa tehát az egyházi rend a népet mindenfelé, hogy a papi áldás nem szükséges, hirdesse hogy a pap egyszerű tanúnál nem több, kinek annál fogva csak annyi, vagy az a stolajár, mi a tanuknak. A coram parochos csak oly jelentésű kitétel mint a coram v. comite, v. coram iudicio, mi ezen megyei tisztviselőknek korásem passiva assistentiáját jelenti. Ha akkor midőn a n. váradi körlevél kibocsátott, megtette volna a kormány a megteendőket, most szép csendben volnánk. Tisztelem én a kormányt, tisztelem országunk hghprimását is, de ki kell mondanom, mikép ő ketten oly viszonyban működtek, mint midőn valaki égő gyertyát ad a másiknak kezébe, hogy azzal együtt menjen a puskaporos házba, szívére kötvén azonban az ovakodást, miszerint a puskapor fel ne lobbanjon. De nem fejtegetem tovább e tárgyat; eléggé kifejté már ezt több érdemes követ: hanem azzal végzem beszédemet, hogy én a t. KKat és Rket pártolom. Nagy levén az idő nádor ő cs. kir. fensége az ülést elosztalá, mint más nap folytatandót. — Folytatjuk.

Budapesti napló. Időnk m. héten megesezött 's annyira meghűvösült, — hogy a fűtés hatalmasul kezdte közelíteni, mi a szüret iránti meglehetősen kedvező reményeket jóval lehangozta. — A mult naplónkban említett budai kisérlet csakugyan nem sárkány volt, 's nem is Lindwurm, mint a krisztinavárosi vinczellérek nevezék, hanem csak ártatlan bagoly, mely már lelővetett, 's így hazánk fővárosa csakugyan minden veszélytől meg van mentve. — Nifont de Rarke a vácuutczai Jüttner házbán 2ik sorozatát mutatja a világ uovezetes vidékeinek — Az Emlény már ki van szedve 's rövid idő múlva meg fog jelenni. — Hartleben költségin most jelent meg németül Mednyánszky Aloiz b. ő excell. „Utazása Vág folyamon“, igen diszes, sőt mondhatjuk pompás kiadásban, 16 könyomattal, melyek a csodabáju Vág-vidék legszebb 's legregényes pontjait ábrázolják. A szöveg nagy érdekessége minden dicséretet fölszolgalt. — Szinte most hagyta el a sajtót a Külföldi Regénytár 17ik kötete, melynek tartalma: „A koros hölgy“, francia regény Bernardtól, ford. Petőfi Sándor 's megkezdetik benne egyszersmind „Hortensia grófnő“, francia regény Mérytől, ford. M. Horváth Károly. — Legközelebb jelent meg Kolozsvárrat: Korteskedés és ellenszerei 1ső füzet a lelkes Kemény Zsigmondtól, ki e szörnyen elharapozott kórállapot sokoldalú veszélyes befolyását mestereccettel rajzolja — bár minélelőbb vehetnők e korszerű becses munka hátralevő füzeit is, 's utánok mint hitelesen 's örömmel értők: Camoens,

Balassa- 's Izabella és remete című nagyszerű regényeit! Megjelent továbbá Wargha István akad. lev. tagtól: Terv a kisdodovó-intézetek terjesztése iránt a két Magyar hazában 's a szegény ember és gyermekei. Elbeszélések a magy. közép számára. Mindkettő maga nemében szerfölött czélszerű 's nagybecsű népszerű munka. Végre Hartleben könyvárusnál: Galletti egyetemi világismérete I. füzet 's 5 színezett földképpel ára 40 kr. pengő 's ezzel hasonló gyönyörű kiadásban: Kármán József írásai 's Fanni hagyományai árok szinte 40 kr. ezüst, melyek minden diszasztalon vagy piperezekrónyen helyt foglalhatnak külesíjokra nézve 's olesóságuk valóban könnyítheti a kisebb vagyonuaknál is a megszerzést. — Játékszíni krónika: nemzeti színpadunkon sept. 21kén „Donna Diana“ vígj. 5 felv.; 22dikén „Eskü“ dalj 4 felv.; 23án Fancsy jutalmára bérszünettel először „Lucretia“ dráma 5 felv., Ponsard után francziából ford. Egressy B.; nézők szép számmal; e nagy-hírű ujdonság tetszett 's bizonyosan még jobban tetszik vala ha Lendvayné, Hubenayné 's Szentpétery is játszóttak volna, illy külföldi 's minden eredeti színmű előadatasakor, az apróbb, de azért jelentékeny szerepeket is mindig a színház legjeleseb tagjai közt kellene kiosztani mert sokszor egyetlen kis szerep gyöngye előadatasá is kacaj, vagy mosolyt gerjeszt, mikép az este néhányszor megtörtént, 's ez azután szomorujátékban valóban szomorú dolog: egyébiránt még azt is meg kell jegyeznünk, hogy Brutus, a historia szerint koránsem volt udvari bolond, vagy bohóc, mint például Kisfaludy Károly egy pár bohóca, hanem inkább ollyasmi, mit Lendvay szokott kiemelni Lorenzinóban; továbbá, Brutusból, barátai előtt, nem német érzélgés, hanem valódi nagyság 's féktelen olasz tűz tört ki; e szerep Párisban, mikép az több francia birálatban olvastuk, illy szeltemben játszatott, 's meg vagyunk győződve, hogy így játszatván, nagyobb hatása fog lenni; végre, Lucretiát Lendvayné, a jósnő nagyhatású és igen fontos szerepét pedig Laborfalvi Rózáról szerelnők látni, 's De Can M. helyét Hubenayné tölthetné be, 's ha aztán Barta szerepében Szentpétery lépne föl akkor alkalmasint egészen más hatásnak fogan e színű örvendeni, főképp, ha itt ott megkurittatnók; 21én, Házasság dobszónál, vígj. 3 felv.; 25dikén, „Dus paraszt“ bohózat 3 felv.; 26kán, „Egy ur és asszony“ vígj. 1 felv., és „Humoristikai tanulmányok“, vígj. 2 felv. Lebrün után ford. a két Egressy; 27én, „Norma“ dalj 2 felv.; 28án, „Antony“ dráma 5 felv.; 29én, „Ördög naplója“ vígj. 3 felv.; 30ikán bérszünettel „Borgia Lucretia“ dalj 3 felv. — Előre figyelmeztetjük t. olvasóinkat, hogy Fábian Gábor fordítványából „A“ demokratia Éjszakamerikában 'a' 3, és 4ik kötet is meg fog néhány nap múlva jelenni, ellátva egyszersmind az első két kötet némely tolihai javításával. —

A „Kör“ irodalom és művészet-barátok egyesülete csütörtökön october 12. délelőtt 10 órakor tartja e folyó körévi utolsó közgyűlést, melyben több lényeges kérdés megvitatásán kívül a hivatalnokok is ujonnan fognak választatni; mi végett tisztelettel kértnek az illő részvényes urak, jelennének meg minél számosabban. Pesten octob. 1. 1843. Fáy Andr. mk. körelnök, Lauka Cusztáv mk. jegyző és könyvárnok.

Nemzeti színház. October 10én a szerzőjává bérszünettel tizenötödöszer Tisztujtás 1842ben a m. t. által 100 darab arany pályadíjjal megjutalmazott eredeti vígjáték 4 felv. Irta Nagy Ignác. Ezen vígjáték a m. t. által már jutalmazva és kinyomatva levén, noha nem tartozik azon számúvek sorába, melyeket az igazgatóság jutalmazni ígért, 's noha körülményei nem engedik, 's tehetségében nem áll, a szerzőt úgy mint érdemelné, 's miként részéről is ohajtaná, jutalmazni: azonban a siker és hatás által indítatva, melyet e mű a közönségre folyvást gyakorol, meg nem állhat, hogy ez által is a szerző iránt tiszteletét, 's teljes elismerését, 's az eredeti drámai irodalom iránt figyelmét ne tanúsítsa. Kelt Pesten, october 5én 1843. Szigligeti Eduárd, nemzeti színházi titoknok.

Nyilatkozat. Miután a t. cz. közöns. egy része között, mikint tudomra esett, olly áhír terjesztetett el, mintha én a szerencsétlen miskolcziai jávára adatott operadarabban fölléptomért magamat megfizettettem volna: magam igazolása végett, ki mindenkor boldogságomnak ismerem jótékony előadásoknál az emberiség szent ügyének feláldozhatom saját magányérdekemet, szükségesnek láttam ezennel alázatosan értesíteni a t. közönséget, hogy én a föntebbi jótékony czélu fölléptomért nemcsak meg nem fizettettem magamat, hanem még a magam személye körül tett föllépmési költséget is,

mi különben illy alkalomkor rendesen megtéríttetni szokott, sajátomból ingyen tettem meg. Schodelné.

Bars vgyének gyűlésére,* talán a sürgösb mezeimunkák miatt, szokottnál gyérebben jelentünk meg. Csekély számunkat elnök első alispán által a teendők elsőjeül kitűzött thirákrai szavazás bizonyítja. A voksolók számat. i. csak 95. Ezekből nyert Szakmáry János 95, Jeszenszky Elek kamrás 94, Reinprecht Ignác 92, Kosztolányi József 90, Majthényi Rudolf 86, Jeszenszky Károly kam. 83, Reinprecht Ferencz 83, Bodó Sándor 82, Simonyi Ferencz 81, Lyphay Gábor 74, Krassay Antal 73, Simonyi Libor 57, Simonyi Elek 54, Csúzy Károly 52, Kürthy Lajos 52, Szabó János 49 voksol. 2) Országgyűlési követünk több rendbeli jelentései olvastattak, kik utasítást is kértek a köznemesség által gyakorlott gyűlési kicsapongások korlátoztatása iránt. Külön ágaztak ez iránt a vélemények, rüt színekkel festettek a történetek, mondatok egy részről hogy illy féktelenségek által korlátoztatik leginkább a szólásszabadság, midőn a köz nemesség nem okot hoz föl ok ellen, hanem üsd, dobd ki 'sat. szavakkal hallgatásra kényszeríti a szólókat. Elmondattak hogy ha despotizélatnik kell, inkább egy nagy ember, Napoleon, egy nagy miniaister által, mint bortul elosábitott 's kábitott emberek által; elvégre hogy a kormány által a szólásszabadságon ejtett sérelmek nem voltak olly súlyosak, mivel az legalább megtartotta a törvényes formát, denem úgy a köznemesség 'sat. 'S illy értelmű szónokok a képviseleti rendszert megalapíttatni ohajták. De voltak, kik erőteljesen a nemesség személyes jogait védelmezték, ezeknek ezutánis maga épségében föntartatását ohajtvá, e kicsapongások más móddal korlátoztatását ohajták, annál inkább hogy véleményük szerint a képviseleti rendszer sem fogna megszüntetni a visszaéléseket, hanem inkább szétágazóbbakká változtatni 'sat. Győzött a többség 's meg lön a képviseleti rendszer alapítva olly módon, hogy minden, iskolákat végzett, hivatalban levő, vagy hivatalban volt egyed személyes szavazási és tanácskozási joggal birjon: egyébkint 25 egyed válasszon egy szükséges kellekekkel bíró képviselőt. Az e tárgyföltti viták végén köz mosolyt gerjesztett egy köznemesség azon észrevétele: mikép hallá a tanácskozáások elején azt is mondatni, hogy a köznemesség csordáskodott, én, mond ő, (de bocsánat 's megbántás nélkül legyen mondva.) azt gondolom, hogy minden csordának pásztor is köll, ha tehát a nemesség csordáskodott, kétség sincs benne hogy közte csordásnak is lennie kellett. Ezen különös ötlet is bizonyítja, mikép némely köznemességink is figyelemmel kísérik a tanácskozáásokat. 3) A hazai kereskedés előmozdítására czélszerűnek találtattott a választmányi vélemény fonalan a vég és védvámrendszeren kívül orsz. utak építtetése, melyekhez a katonaságnak munkával, minden honpolgárnak pedig pénzzel járulni köllene. 4) A köz és magányos hitel ugyanazon választmányának gyűlésileg is elfogadott véleménye szerint az e vállalt közterhek mindenki viselése, 's a telekkönyvek behozatala által lenne előmozditható. A választmányának ezen két, az anyautasításba ütköző véleménye, azon érett megfontolást igénylő kérdésre nyújtott alkalmat: vajjon joga van e a választmányának anyautasításba ütköző véleményt adni? A választmányi egyik tagja által az választottatott, hogy szabadságában áll a választmányának ön-meggyőződése szerint adni véleményét: a gyűlésnek pedig hatalmában ezt el- vagy nem fogadni. A mostani gyűlés e két véleményt elfogadta, holott az anyautasítás nyilván azt tartja, hogy a nemesség semmineven nevezendő rendes adófizetésbe nem egyezzik, nem leend e megint gyűlés, mely ezt is megváltoztatandja? Ha így, követeink ezen tömkelegből hogy fognak kibonyolodni? Minő állásuk leend az orsz. gyűlésen, minő e megyének hazánk előtt, ha ugyanazon egy tárgyban mindig ellenkező végzéseket hozand? Ha az alapvélemények és végzések olly könnyen megdönthetők, mit várhatni a többtől? Pestmegyének panasza pártolattik, Nagybánya kivánsága szinté. A zsidóknak, a bányavárosokbani lakhatási jog sürgetésére bizattak meg követeink. Környékünk egy gazdag zsidója, kinek megyénkben lekötelezettei is vannak, jelen volt az e tárgyi tanácskozáson: de meghagyatott még követeinknek, hogy a törvényhozó testet, a zsidóknak czélszerű nemzeti neveltetésükről való intézkedésre bírják. A turopolyai grófnak thiróvá történt kinevezetése elnökileg fog megiradni a bányavárosok rendezését, és Miksa könyve javítását ohajtjuk. Né-

* Közlendőink halmaza miatt késett el eddig ez 's több rendű küldemény, miért n. érd. levelezőink, hisszük, szívesek lesznek megengedni. A szerk.

mellyek ho
kijelentett
szavazzanak
tésre választ
csak nemesi
értelemben h
egész taksafi
latin szerkez
megyének
ezzel kapcs
pártolattas v
tak már az
lőterjesztett
állításokat,
meghagyatott
lások fizetés
laspénz fejél
tatott. Hont
külföldön hu
sommápenzt
kivéve kik l
utaznak. A
az építendő
kivetését me
fr. rendes fia
(a lévai és ki
polcsányi fiz
engedvénybe
fog: más k.
menni akaró
létkedvén, a
jótörvény vé
nokok kitűnő
behajtására,
utasításra ja
nyavárosok
év óta kérdés
ujra most má
rösítő htar. t
hangzott el
ára sept. 15
17kén 's töb
tesh tárgyai
térvénye, n
hogy a ke
mezei rendő
végett egyg
ték: hogy a
őrségi birás
terjesztessé
endő felkü
sával, mell
kivánják, a
Más k. inte
verenez val
gyikről, ki
helyét hitva
mentesség t
választási k
tovább is k
megvizsgálá
felségének e
kegyelméer
re 's nemesi
krt tevő má
soknak legl
kegyes int
1838ban ug
4)E' kerüle
lapított halo
se tárgyába
mellyben az
halottvizsgá
tása mellett
eszközök h
"hogy a n
atásáért já
nem fizet
lenségé ki
érdemlett d
littatnak, l
les orvossal
vaamelly é
városi pénzt
ni, jövő kö
a halottvizs
rancok 's
előjárásá
k. intézvén
jog az elő
közgyűlésü
r kerület
ulól bennün
y újabb k
an a kir. b
ette fontos

mellyek honfussitása iránti jelentés következtében kijelentett: hogy a követek senki honfussitására ne szavazzanak, mielőtt az eziránt általok küldendő jelentésre választ nem nyerendnek, a honfussitandók pedig csak nemesi szabadalmakkal ruháztassanak fel. 'S illy értelemben honfussitandók: Bombelles gr. és h. Lederer egész taksafizetéssel absque sessione et voto. Pozsega latin szerkezetű levele olvasatlanul visszaküldetett, Győr megyének a' nemzeti őrség behozatalát ajánló levele, az ezzel kapcsolatban levő tervvel, követeinknek annyiban pártoltatás végett ajánlatot, mennyiben az ott előadottak már az 1812. évi országgyűlésből ő fölségének előterjesztett munkájával megegyeznek. Az országgyűlési költségeket, 's a' szállások fizetését megajánlottuk, de meghagyatott követeinknek, hogy igyekezzenek a' szállások fizetését az országos pénztárból kieszközölni, szálláspénz fejében mindeniknek 12 pfrt hónaponként ajánlatot. Hont kösajtó iránti panasza pártoltatást nyert. A' külföldön huzamosabban tartózkodó egyedek bizonyos sommapénzt fizessenek az országos pénztárba, azokat kivéve kik honunk üdvére leendő tapasztalás kedvéért utaznak. A' kir. intézvények közül kiemelendők: egyik az építendő kálnai hid tervét, 's a' költségek előleges kivetését megküldetni kívánja; két szolgabírónak 150 frt. rendes fizetés fels. helyre történt felterjesztésünkre (a' lévai és kistapolcsányi járásnak) jóváhagyatott. A' tapolcsányi fizetést nyert szolgabíró járandósága önkéntes engedélyéből a' garami járás szolgabírójával osztatni fog; más k. hitan. rendelvény két, helyvét vállásra átmenni akaró lévai fehérszemély hat héti oktatásáról intézkedvén, azon vitára nyújtott alkalmat: vajjon ezen k. intézvény végrehajtandó é vagy sem? De győzött a' szónokok kitünően tetemes többsége, 's ezen rendelés végbehajtására, 's az illető személyek hathéti oktatása iránti utasításra járási főbíró bizatott meg. A' kebelbeli bányavárosok fuscusa, régi szokáson alapult, de egy két év óta kérdésbe vont voksolhatási jogairánt szóló, 's azt újra most már de positivo jussu regio harmadszor megerősítő htar. tanácsi intézvény rövid vita után sikeretlenül hangzott el 's a' voks ezen tula is megtagadtatott. Hus ára sept. 15től: marhahús 10 — 11 kr. ürühús 8 — 9 kr.

Hajdu-kerület. (elkészt.) Julius 17kén 's több napjain tartott közgyűlésünk tervestb tárgyai valának: 1) A' nm. m. kir. h. tan. t. intézvénye, mellyben a' kerület azon felirása nyomán, hogy a' kebelbeli városokbani tanácsnokok számát mezei rendőrségi foglalatosságokkal leendő megbízás végett egygyel szaporítani méltóztassék, válaszoltak: hogy a' kérés támogatásul az eddigi mezei rendőrségi bíraskodásról vezetett jegyzőkönyvek kivonata terjesztessék föl. Melly jegyzőkönyvi kivonatok leendő felküldetése, azon tekintetek 's okok elősorolásával, mellyek a' tanácsnokok számát szaporíttatni kívánják, a' városoknak köteleességükbe tétetett. 2) Más k. intézvény nyomán, mellyben néhai Somlay Ferencz vallásos kérdés alatti két lányira néve, egyikről, ki az 1841d. é. 28,023. sz. k. intézvényben a' helyvét hitvallás követését megnyerte, a' kérdés alóli mentesség tud adatik másokra néve, ki már a' vallás-választási kort elérte, mennyiben a' helyvét hitvallást tovább is követni kívánná, kívánsága vezérokainak megvizsgálására vegyes küldöttség rendeltetett. 3) Ó felségének e' kerület iránt tanúsított azon atyáskodó kegyelméért, miszerint a' főlebbi éveken nemesekre 's nemesi birtokokra rótt összesen 16,624 pf 6/8 krt tevő már ezelőtt kegy. elengedett adóbeli tartozásoknak legközelebb a' számításból lett kitérőtletését kegyes intézvénye által tudatja, mint főlebb 1838ban ugy most is által közzönet nyilvánított. 4) E' kerületnek sebészeire néve hazaszerte megállapított halottvizsgálásért járó 12 p. kr. díj csökkentése tárgyábani felirására érkezett kegy. intézvényre, mellyben az 1827ik évre 15751 sz. alatt szabályozott halottvizsgálati díj lejjebb nem szállíthatásának tudatása mellett az említett intézvényben kijelölt segédeszközök használatni ajánlatnak, — határozatott: hogy a' meghalt szegények rokonai a' megvizsgálásért járó fizetéssel terheltessenek, 's ekké a' nem fizetheték 's nem fizetéssel együtt járó kellemtelenségek kikerültessenek, e' mellett az orvosok is érdemlett díjaikat megnyerhessék, a' városok felszólíttatnak, hogy a' halotti vizsgálatot teljesíteni kötele orvossal értekezvén, azok fizetését alku szerint valamelly összeggel neveljék 's arról: vajjon ezt a' városi pénztárból 's mennyi részben kívánják teljesíteni, jövő közgyűlésre jelentést tegyenek. Mivel pedig a' halottvizsgálat eszközése több rendbeli fensőbb parancsok 's kerületi határozatoknál fogva a' kebelbeli előjárásnak köteleességévé tétetett: a' fenemlített k. intézvénynek másolatban ismét kiadatása mellett ujjolag az előjáróknak szívökre köttetik. 5) Közelebbi közgyűlésünkből kelt olly tartalmu felirásunkra, hogy a' kerületen mintegy 30 év óta fekvő kir. biztos teher dílbennünket ő fels. kegy. fölmenteni méltóztassék, — ujjabb k. intézvényben válaszoltatván, hogy miután a' kir. biztosági munkálatok folytatása azon fette fontos okból rendeltetett el, mert a' közigazga-

tás és a' hadi pénztár kezelési rend e' kerületben azon fokon, hogy a' kir. biztosságot nélkülözhetné, ninesen; chezképest annak munkálkodása mindaddig, mig az adóügy 's a' közigazgatás biztosb lábra helyezve nem leend, e' czelelésés miatt szükségeltetik, 's a' kerület oda utasítatik, hogy ő fels. kegy. akarata által kijelölt fentebbi czelelést közremunkálatával gyorsítani, törekedjék: határozatott: miután e' kerületnek azon buzgó ohajtása, hogy ő fels. trónjához legközelebb juttatott 's honi törvényinket, alkotványos szerkezetünkön alapuló kérelme teljesítését megnyerhesse 's ekkép azon szellemi 's anyagi erőt elszibbasztó önállalanságból, tehetetlen ingatagságból, melly a' kormánynak rendes vágasábolli ki ételével önkint következik, megmeneküljön, nem teljesült; nem lát más módot, mint e' sérelme orvoslását az ország rendeinél, a' törvényhozó testületnél keresni, megjegyezvén, mikint a' közigazgatási hiányok, mellyek e' kerületnél netalán létezhetek, e' kerületben nem hanyagságból, vagy hűtlen, gondatlan kezelésből, de a' szerkezet hiányából; az adószállítás késedelme is, melly hiedelmünk szerint minden törvényhatóságnál megvan, nem szorgalmatlanság 's kedvezés, de a' kerületre rótt kapuszám sokaságból 's a' lakosoknak az idő vészes körülményei miatt, miszerint bőtermés idején geographiai helyzetünk a' közlekedéstől távol tartván, termékeinknek vevőt, szükség idején pedig eladót nem találunk, szegénységéből eredteknek hiszi, 's országgy. követeit ezennel is emlékezteti, hogy a' kerület elrendezését ez ujjabb k. intézvény felmutatása mellett minden alkalommal, valamint a' kapuszám kevesbittetését is sürgezzék. Azon pontra pedig, mellyben az adóügy és közigazgatási hiányok rendbehozása elősegelésére 's buzgó közremunkálásra utasítatik e' ker. erős meggyőződése van, miként a' nevezett tárgyakban lelkiösméretes törekvést mutató igyekezete mind multa mind jelenre néve e' kir. biztosság által megösmertetni fog, 's mint eddig minden tapasztalt hiányt pótolni, hibát orvoslani hatósági kötelességének ösmerte, ugy a' jövőre is, mint a' hon egy alkotó része, fejlődésének tántoríthatlan alattvalója mind azt teljesítheti, mire kötelessége vezérli 's a' törvények parancsolnak 's megengednek, teljesíteni is. Következtek több kir. parancs után 6) a' törvényhatósági hivatalos levelezések, mellyek közöl Torontálnak a' pestfiumei ut létesítését 's a' Dunának Eszékneli összeköttetését, Pestnek a' büntető törvény kiszolgáltatása körül egyedül saját meggyőzére néve kelt határozatától elütetését panaszló 's e' sérelmét országgyűlésen követei által pártoltatni kéro levele, sz. k. Nagy-Bánya városnak az ujjbányász törvénykönyvnek törvénybe iktatását 's más sérelmeinek orvosoltatását sürgettetni kérovel együtt az országgyűlési utasítást készítő választmányhoz tetteket át. Gyűlés másodnapján elnök kapitány ur előterjesztvén, hogy a' tanácsokzásokban ujjolag kinvezett k. biztos benedekfalvi Ditrich Miklós tiszántuli ker. táblai ülnök ur, ki tudomás szerint jelen közgyűlést összehítta, résztvenni kíván, megírvására küldöttséget nevezett, mellynek visszaérkezése után kir. biztos ur is megjelenvén, székét azon nyilatkozattal foglalta el, hogy miután ő fels. határtalan kegyelméből a' kir. biztossági munkálatok folytatására kirendeltetett: e' tiszte teljesítésében mind azt, mit ő felsége iránti hűség, honiránti szeretet 's e' kerület java igényelnek, szemmel tartandján előkerülvén jelenleg a' legfensőbbbe rá bizott tárgyak elintézése, a' közelítés kedvéért e' tárgyak elintézésénél jelen lenni kíván 's buzgó együtttörekvésre 's munkálat-elősegelésre a' kerületet felhíja, Mire elnök alkaptány ur a' kerület érzelmeit tolmácsolólag előadta: miként nem titkolhatja e' kerület, hogy ő fels. azon kir. parancsa, minélfogva ujjolag kir. biztosság rendeltetett, váratlanul lepte meg a' kerületet; mert hibát nem érzett magában, 's olly hiedelemben volt, hogy kötelességeit ugy fejdelem, mint a' hon irányában híven teljesíti; 's vizagztalását egyedül abban találja, hogy k. biztos ur személyében olly böles, erénydús, mély tayasztalású férfiút vala szerencsés nyerni, kinek közoldgokbani jártasságától 's bölcseségétől netalán remélhetni, hogy e' kerület közkormányzásti buzgóságát, pontosságát, törvény 's igazságszolgáltatás körüli eljárását éretten megfontlandja 's méltánylani fogja. Ezek után 7) Felolvastott a' kir. biztos ur parancsa következtében a' közelebbi közgyűlésből a' ker. városokra néve az adó legigazságosb kivetésének kidolgozására rendelt küldöttség munkálata, melly elvben elfogadtatván, né-melly szükségelt módosításokra ugyanazon küldöttség bizatott meg. — [Vége köv.]

Aldunai tartományok.

(Sándor hg. uralkodni kezd. Bibesco és Stourdza összejövetele) A' megerősítő berát kihirdetése után sept. 14én az ideiglenes kormány Sándor hg. kezébe tette le az igazgatást, mire a' fejdelem nyilvános felszólításban hírvil adá, mikép ő a' kormányt már átvette, 's a' népet hű kötelességtételle szolítá fel; a' ministerséghez rendeletet bocsátott 's minden szerb számára teljes amnestiát engedett, ki politikai okoknál fogva akár külföldre menekült, akár nyomozás alatt van vagy már elíteltetett, 's azokon kívül, kiket a' császárok száműzettek, mindnyájan visszajövetre szolítottak föl, hogy jöjenek a' haza közboldogságán ők is közremunkálni; sept.

15én a' nép folytatólag tanácskozott, mi közben Vucsics és Petronievics visszahivatása iránt olly indítvány tétetett, miszerint a' magányosak költségén mind a' portához mind a' védurhoz követség küldessék. Sept. 16ki tanácskozás tárgyaul a' belügyek rendeztetése szolgált 's az egyházi ügyekre 's fiúk örökösésére néve több lényeges határozat hozatott. Sept. 17én Sándor hg., a' metropolita, Lieven, Vascsenko 's több főnök társaságában a' népgyűlésbe ment: mindenek előtt Lieven engedelmességre 's hódolásra szolítá fel a' népet, ez pedig hasznául az alkalmat, Vucsics 's P. visszahivathatásáért esedezett, de Lieven törvényes fejlődéséhez utasítá őt; Lieven eltávoztva után Sándor hg. hatályos bezzéddel szolítá őt hűségre a' fejdelem, alkotvány 's törvény iránt; 18kán a' gyűlés eloszlott. — Bukarestből sept. 8áról írják, miszerint Bibesco a' moldvai fejdelem Galaczban meglátogatá, 's ez ismét Bibescznak Braiában adá vissza a' látogatást 's igen fényesen fogadtatott. Mi volt a' két fejdelem szóváltásának tárgya? nem tudhatni, fontos nem lehetett, mert Bibesco hoszpodár tiszti mentora az orosz consul Daskoff mindenütt kísérezte, miként a' gyermeket szigoru nevelője szokta szemmel kíséreni, nehogy ajka panaszokra nyilhassék. Bibescoval általljában még ugy sincsenek az oláh bojárok meglegőlvé, mikép Ghikával valának. Alig van hatalom, melly olly ellenkezővé változtathatná ember természetét, mint a' megválasztatás. Mennyi remény és várakozás volt Bibesco személyéhez csatolva, 's mind kiájszatott! Mit Bibesco mint bojár pártolt, annak most, mint fejdelem, ellensége. A' tisztviselők visszaélései, az igazgatás rendellen menete mind ugy van, mint Ghika idejében volt, csupán az orosz rendeletek teljesítetnek nagyobb pontossággal 's buzgalommal.

Spanyolország.

(Madrid valamennyi kerületében az ellenzék győzött. Ütközött a' zendülők és kormánypártiak közt). A' madridi 5217 választó közül már 3152 szavazott, 's az ellenzéknek mintegy 300 voksnyi többsége volt; kétséget nem szenved tehát, hogy a' győzelem tökéletesen részökre fog nyilatkozni. A' tartományi választások eredményire néve még semmi bizonyost nem mondhatni ugyan, de mégis nagyon valószínű, hogy a' kormány csakugyan kisebbségben fog maradni. — Sept. 20kán némi kis zavargás volt Madridban; egy fiatal férfit ugyan, ki Esparteronak éljent kiáltott az utcán, a' rendőrség börtönbe vitete, a' nép pedig erőszakkal kiszabadítá. Egyébiránt e' kis mozgalomnak semmi komolyabb következménye nem lett. — St. Andres de Polomar közelében, mintegy két órányira Barcelonától a' zendülők és kormánypártiak közt véres összeütközés történt, melly változó szerencsével majd két napig tartott. Végre azonban még is a' zendülők győztek 's a' kormánypártiak visszavonulni kényszerültek. Különös kivétel gyanánt kell itt említeni, hogy egyetlen katona sem pártolt egyik résztől a' másikhoz.

Anglia.

(ismét csak Rebekka és O' Connell. Grey gr. súlyosan beteg.) A' mostani általános politikai meddőségben, még a' találékony angol lapok is minden érdekéből kifogytak már 's külön levelezőket küldöttek Walesbe és Irlandba, hogy Rebekka és O' Connell minden mozdulatjáról hű és hosszas tudósításokat közölhessenek. Az apróbb lapok azonban neveltségese nek tartják e' hirhajhászt, mivel véleményök szerint a' walesi mozgalmak épen szót sem érdemlenek, minthogy a' kormány egyetlen hatályos nyilatkozatával is végkép meg lehetne azokat semmiteni, mit eddig valóban megfoghatlan hanyagságból mulasztott el a' ministerség. A' mi pedig O' Connell illeti, onnan sem igen fenyeget még nagy veszély, mert a' kereskedés mindedig szokott állapotban mozog és semmi komolyabb rendzavartól nem retteg. Említést érdemel azon ritka körülmény, miszerint O' Connell egyik rokonának 22 gyermeke volt, 's ezek közül tizenegyen 99 esztendősek lettek — Grey gr. ismét megbetegült, még pedig olly veszélyesen, hogy életéhez már kevés remény van. —

Franciaország.

(Boyer velt elnök Parisba érkezett. Az elfogottak semmi komolyabb merényre nem czeleztak.) Hayti elüzetett elnöke, Boyer, Parisba érkezett; 80 éves anyja is vele jött, neje ellenben utközben meghalt. — Az elfogottak első vallomásából kiviláglott, hogy semmi közvetlen merényt nem terveztek a' király élete ellen, ennél fogvást alkalmasint csak rendes törvényszék elibe fognak állíttatni. — Garnier-Pagés Oranba utazott. — Lajos Fülöp végre csakugyan lemondott már azon szán-

dékáról, mely szerint francia hget ohaftott a' spanyol trónra ültetni. —

Görögország.

(Fellázadt nép a' királytól alkotmányt eszközölt ki.) Görögország minden pontjain hosszab idő óta nagy népmozgalom készült, mit a' kormány észrevehén, ellenintézkedéseket tön; ez által azonban csak a' kitörést sietteté. Sept. 14 's 15 közti éjjel 2 óraker lödözések szóliták fel az Athenében összesereglett népet 's nemsokára nagy tömeg robogott a' kir. lak felé, harsányon kiáltozván: éljen az alkotmány! A' kir. ablakai előtt rendbe állott az örsereg, pattantyusság, lovasság, gyalogság, mögötte pedig tengernép 's mind az alkotmányt éljenzetélé. A' kir. megjelent egy ablakon 's megigéré, hogy a' katonaság és nép kívánatát fontolóra veendi, miután azt a' ministerség, statustanács 's idegen követekkel közlené. De Kalergi parancsnok felelé, miszerint a' minis-

terség annak többé nem ismértetik 's a' statustanács épen a' teendőkről tanácskozik. Rövid idő mulva egy küldöttség a' tanács kívánatit nyujtá be a' királyhoz; majd az idegen hatalmak képviselőji jelenének meg a' kir. lakban, azonban a' parancsnoktól visszatartóztattak, mint-hogy akkor a' király már a' tanács küldöttségével tanácskozott. Két óra mulva e' küldöttség jelenté a' népnek, miszerint a' király az indítványokat elfogadta. Az új minis-terek nyomban a' királyhoz menének, ki tölök 's más személyzettől környözeten a' nép előtt megjelenvén, a' nép szakadatlanul rivalgá: éljen az alkotmányos király; éljen az alkotmány! Ezen egész idő alatt Kalergi ezredes, mint a' katonaság vezére, 's Makryani ezredes, mint a' rendkívüli csapatok főnöke, vezérlék a' lázadást. Délutáni 3 óraker a' katonaság laktanyáiba vonult vissza, 's a' város szokott csendét visszszakapta. A' király egy oklevéllel nyugtatá meg a' népet, melyben megigé-

ri, hogy 30 nap alatt nemzeti gyűlést hivand össze, mely vele egyetértőleg az ország alkotmányát fogja szerkeszteni; a' választások az 1833. évi választótörv. szerint történeudik, azon különbséggel, hogy a' választógyűlekezetek elnökeit a' többség nevezendi ki; végre hogy a' ministerség ezen rendeletet aláirandja 's végrehajtandja. A' statustan. szinte felszólítást bocsátott ki, miben köszönetét fejezvé ki a' katonaság hazafiságaért 's reményét jelentvé, hogy a' katonaság a' sarkatörvények elkészülteig folyvást olly szép buzgalommal fog viseltetni hazája iránt, addig is rendeli, hogy a' sereg ezen esküütt, egye le: „Hűséget esküszöm a' hazának 's az alkotmányos trónnak; engedelmességet azon alkotmányos intézeteknek, miket a' mai rendeletnél fogva a' nemzeti gyűlésszentisített.“ Végül nyilváníta a' tanács, hogy sept. 3. (15), mely egy szebb jövendő hajnala, a' nemzeti ünnepek sorába iktattatik.

É R T E S Í T Ő.

Gőzhajók járása.

Indul: **Pestről Pozsonyba 's Bécsbe** mindennap egy gőzös regg. 7 óraker 's minden szerdán és vasárnap reggel egy rakhajó. — **Bécsből Pozsonyba 's Pestre** szinte mindennap egy gőzös délutáni 2 óraker, ezenkívül minden vasárnap és csütörtökön egy rakhajó. — **Pestről Zimony 's Orsova** felé majus elejétől october végeig, hajnalokor hetenkint kétszer (vasárnap és csütörtökön) **Mohács** és **Eszék** felé minden pénteken egy utasi gőzös; végre **Zimony** és **Drenkova** felé minden vasárnap és csütörtökön, az alduára mindenkor regg. 5 óraker. E' fölött **Pozsony** és **Bécs** közt mindennap megfordul **Bécs** nevű gőzös. Érkezik: **Pestről Bécsbe** 's viszont mindennap; **Orsova** és **Zimonyból Pestre** minden vasárnap és csütörtökön.

Épen most jelent meg és **GEIBEL KÁROLY** könyvárosnál **Pesten** (Kristóffteren), **Eperjesen** **BENCZÜR JÓZSEFNÉL** kapható illy cz.munka:

Sz. kir. városi

Melodiák.

Irta: **Zima János.**
Pozsony 1843. Kaliwoda József sajátja. N. Srét. Ára borítékba fűzve **20 krajczár ezüstben.**

Kilian és társánál Pesten megjelent és minden hiteles könyvárosnál kapható:

„A' díszes társalkodó“

vagyis **világba termett ember.**
Igen hasznos és szükséges kézikönyv minden neműek és rangnak számára, magában foglaló:
az illedelem és udvariasság minden alkalmak és viszonyokhoz mért szabályait; továbbá minden társasági játékot, énekeket, szavalásra való költeményeket, emlékkönyvbe való verseket, talányokat, virágnyelvet, a' színek jelentését 'stb.
Srét 1843. Borítékba fűzve **40 kr.**

Hirdetés.

A' nm. magyar kir. udv. kincstár rendeléséből ezennel közhírré tétetik: hogy e f. 1843. esztendei october 11kén a' mármarosai kamrai igazgatóság épületében következő gabonamennyiségek beszállítása fog nyilvános árverésre kitétetni, és a' legjutalmasabb árt kívánóknak szállítás végett átengedtetni.

A' beszállítandó gabonának mennyisége köv., és pedig:

Szigetre	tisztabuzából	13,000 pm.
	rozsból	1,000 —
	zabból	3,000 —
Husztra	buzából	600 —
	zabból	600 —
Bustyaházára	buzából	4,000 —
	zabból	300 —
Királymezőre	buzából	1,000 —
	rozsból	1,000 —
	zabból	400 —
Körösmezőre	buzából	800 —
	rozsból	200 —
	zabból	400 —
Rahóra	buzából	300 —
	rozsból	200 —
	zabból	200 —
Vissóra	buzából	800 —
	rozsból	300 —
Tisza-Ujlakra	rozsból	600 —
Tokajra	kukoriczából	500 —

aprilisig, az erdő-számtartói hivatalokra nézve pedig utolsó júniusig; másik fele pedig 1844iki utolsó augusztusig helyre szállítandó leszen; mi mellett még föfel-tételül tűzetik ki, hogy a' gabona átadásánál a' mérték, és pedig buzánál 80, rozsnál 78, tengerinél 80, és zabnál 47 fontban állapittatik meg minden pozsonyi mérőnél mint multhatatlanul legesekélyebb suly.

A' kinek tehát ezen gabonaszállítástokat magokra vállalni kedvök volna, ezennel felszólittatnak a' mondott napon Szigeten Mármarosban a' k. kam. igazg. épületében délelőtt 9 óráig vagy személyesen, vagy törvényes és szükséges bánatpénzzel ellátott meghatalmazottjaik a' képviselőik által megjelenni, vagy bepecsételt írott hasonlól szükséges 10% bánatpénzzel ellátott ajánlataikat készpénzben v. statuspapirosokban legfőlebb f.évi oct. 10ke estéig azon meghatározott nyilatkozattal benyújtani, hogy az árverési föltételeknek előre is tökéletesen alávetik magokat.

Azok pedig kik csupán szóval kívánnak az árverésben részt venni, az árverés hamarábbi tarthatása végett a' 10% bánatpénzt egy nappal előbb, azaz 10ik octoberben a' szigeti tisztartóságnál nyugtatvány mellett letegyék és ezen nyugtatványt az árverési küldöttségnél fizetendő vételárból levonatnifog.

F. eszt. oct. 1jétől kezdetét veendő évnegyedre előfizetést Budapestben borítékban péld. 2 fr. 40 k. postán 3 frt 20 krral elfogadnak mind a' kir. postahivatalok mind a' Jelenkor és Társalk. szerkesztősége.

Szerkesztő **Helmezy.** — Nyomatik **Trattner-Károlyi** betűvel, uri-utca 453.

Az árverés és kötelezvény közelebbi feltétei mind a' m. k. udv. kam. számvevő hivatalában Budán, mind a' mármarosai kir. kamrai igazgat. Szigeten napoként láthatók. Budán sept. 8. 1843. 3—3.

Házak, kertek és szőlők eladása.
Homályossy Ferencz örökösei részéről köztudomásra adatik: hogy Szolnokon (Hevesmegyében) helyezett, minden kéjelmességgel ellátott, egyáltalában erős és tartós anyagokból készült 2 nagy lakház, mellyek uraságalkalmasan igen alkalmasok — továbbá egy kőfallal kerített nagy gyümölcsös és egy nagyszerű szénás kert, végre pedig egy jól rendezett és művelt 22 rudas szőlő, minden órán szabad kézből eladandó.
Bővebb tudósítást ad, bérment levelekre Szolnokon, sept. 25. 1843.
Balogh Antal kir. szálellenőr. 2—3.

A' nm. m. udv. kamra rendeléséből a' megürült kalocsai érseki uradalmakban f. 1843. esztendőben természeteg egy nyíretű mindössze 151 mázsányi és 53 fontnyi juhgyapjú eladásul kitétetik, melly a' pesti kir. sóhivatalnál megérkezése után az árverés napjáig megtekinthető.

A' venni szándékozók határozott számokban kifejezett ígéreteiket saját kezüleg aláírt 's lepecsételt nyilatkozatokban az említett gyapjúért legfőlebb 1843dik november 9keig déli tizenkét óráig Budán a' magyar kir. udv. kamara elnökségéhez beküldjék. Ezen nyilatkozatokhoz a' budai kam fizetőhivatal, vagy a' pesti kir. sóhivatal bizonyítványának kell mellékelteni a' bánatpénz letétele felöl, melly ezennel minden mázsára nézve tíz forinttal és így az egész gyapjúmennyiségére 1540 frintban megszabatik, 's vagy készpénzben, v. statuspapirosokban folyamszerű értékben megkivántatni fog, valamint az ajánlkozó lakásának is be kell jegyeztetnie lennie.

A' nyilatkozatok megnyitása fent nevezett 1843. nov. 9d. délben 12 óraker egy c' tárgyban felhatalmazott bizottmány által fog történni, és a' legtöbbet ígérőkkel a' szerződés a' nm. kam. ratificatiójának fentartása mellett megkötetni, a' többi ajánlkozóknak pedig a' letett bánatpénz haladék nélkül vissza fog adatni.

Olly ajánlatok, mellyek a' fenérített határidőn túl érkezendnek, vagy a' fenebbi határozatokkal meg nem egyeznek, tekintebe nem fognak vétetni.

A' legtöbbet ígérőnek a' szerződés aláírásakor a' bánatpénzt a' vételár 25% összegéig ki kell egészítmie, ezen 25% biztosítékul tekintetik, és a' vett gyapjú átvételekor, minek 1843iki nov. utolsójáig változatlanul megtörténnie kell, a' fizetendő vételárból levonatnifog.

Egyébiránt megjegyztetik: hogy csak két pentnyi bemázsálás engedtetik meg, továbbá, hogy a' gyapjúszákok megszerzési ára a' vevő által megfizetendő leszen 's az ő hatalmában fog állani a' gyapjú átvételkor a' pesti sóhivatali tiszt jelenlétében megmázsáltatvatni. Budán sept. 13. 1843. 2—3.

2—3 Hirdetés.
A' nm. m. k. udv. kincstár kegyes rendeléséből a' megürült kalocsai érseki uradalom részéről közhírré tétetik: hogy t. ns Pestmegyében helyezett Kalocsa városban october hó 13án délelőtti órákban tartandó árverés útján, az alább megnevezett haszonvételek, leg többet ígérőknek haszonbérbe fognak három egymást követő évre, — fensőbb helyben hagyás fentartása mellett — adatni, nevezetesen:
A' kalocsai nagy vendégfogadói terem, vendégszobák, konyha, istálló — Hajós városban: a' nagy vendégfogadói 's vendég szobák, konyha, istálló haszonvételei.
Kalocsa város határán levő vizekbeni halászat.
Kalocsai kerületi vizekben 's mocsárookban a' pócza fogás joga.
Óreg-berki 314. — Izsáki 1505. — Kereki 201. — Szűcsök kaszállója 100. — Szántói 1283 holdakból álló puszták. — Nemkülönb a' farkas-szigeti, a' sipsai nádlás haszonvételei. Mellyre is a' haszonbérletők szükséges bánatpénzzel ellátva illendően meghívtnak. 2—3

Csöd tanítói székre.
Szabad kir. Breznóbánya városa vegy nemzeti lyányiskolájában az evangéliká részről tanítói székek, melly 140 fr. évpénzzel szállás helyett 24 fr. mind pengő p. és 11 köbös öl tüzi fával ellátva vagyon, megürülvén; annak elnyerésére vágyódók f. 1843ik évi szept. András hó 14dik mint választásra kitézött napjáig e' hivatalhoz szükséges ismeretekről, valamint a' magyar, német, latin és szláv nyelvekbeni jártasságokról 's feddhetlen erkölcsiségükről szóló bizonyítványokkal ellátott folyamodásaik feneulített város tanácsához beadására olly hozzáadással felszólittatnak: hogy igen kívánatos, ha a' folyamodók bölcselkedési tudományok, rajzolás, és hangászatban jártasságokról szóló bizonyítványikat előmutatják. 2-3

Hirdetés
Hontmegyében keblezett Windschacht k. magtár szükségének fűdözésére 18 000 pozs. m. tisztabúza megkivántató, mely, egészben vagy részletben kikötés szerint, időközleg mindazonáltal a' selmeci hétévasári gabonár alatt) szállittatvatik, a' vállalkozók ezennel meghívtnak, a' szállítandó gabona mennyiségét magában foglaló és három lepecsételt mutatványval ellátott ajánlataiknak e' folyó évi octob. 18áig a' kir. főkamragrófi hivatalhoz Selmeceze irás útján eszközlendő beküldésére.
A' legjutányosabban ajánlóval a' szerződés megkötése végett azután tüstínt értekezendik a' kir. főkamragrófsági hivatal. Selmeceze bányán sept. 7kén 1843. 3—3.

esültört
Megjel
sz. a
mán
FOGLA
tősek
szágg
hang
lőkiá
ország
teté
Zágr
tott's
Spanyo
bano
Francz
Izabe
Orosz
elen
Értesít
kamra
Sándor
vényszó
kökké,
déli ud
mánszr
czi tar
sége ál
's viselh
M
lyek ter
eddigel
kal mód
nek fele
sokkal
's melly
fogná p
restrict
kotvány
tetben n
É
mellyek
olesóbt
télyt.
pu, az
sisók v
C
java va
tató sz
N
vizsgál
lig fogj
imputa
nem fo
nös fig
szágot
vihetle
lenkeze
felvirá
nélfog
kezőle
met pá
kai hy
annyir
is, ma
is csak
sainkt
zeli h
zonyo
ugyan
egész
rész,
ját ma
toha,
tató s
észre
többé